

counteraction to various types of fraud is carried out through a section of scientific work, depending on the level of scientific research: at the level of doctoral dissertation research; at the level of candidate research in the field of operational and investigative activities; At the level of articles, scientific reports and conference theses have been studied. However, analyzing the work concluded that, firstly, the listed scientific works are mostly performed at the level of fragmentary research, since they did not determine the organizational and tactical features of counteraction to specific types of crime, in particular fraud, which are committed through the Internet, and mostly investigated the problems of counteraction to economic crime that uses computer technology.

At the same time, taking into account the results of the study of empirical material, there was an urgent need for scientific research with the further development of theoretical and applied principles for improving counteraction to fraud through the Internet through designated units, in particular in the following areas: operational-search characteristics of fraudsters committed through the Internet; legal regulation of operational-search counteraction to fraud committed through the Internet; ways to increase the effectiveness of information and analytical support for operative-search counteraction to fraud, which are committed through the Internet; promising directions for improving the internal interaction of operational units of the National Police of Ukraine during the operational search and counteraction to fraud committed through the Internet; external interaction of operational units of the National Police of Ukraine during operational search and counteraction to fraud committed through the Internet; tactical peculiarities of conducting operative-search counteraction to fraud, which are carried out through the Internet; Peculiarities of the tactics of conducting investigatory (search) and secret investigators (investigatory) operations of the operational units of the National Police of Ukraine during pre-trial investigation of fraud committed through the Internet.

In the conclusion to the article it was stated that the issue under investigation is disclosed only in a fragmentary way and mostly in the consideration of other types of fraud. This, in turn, leads to the fact that only a small part of the issues on the selected topics are sufficiently researched today. At the same time, today there are no monographic researches on the issue of operative-search counteraction to fraud through the Internet.

Keywords: fraud through the Internet, scientific genesis, operative and search counteraction.

УДК 343:132

В. І. Левін

ОНТОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОБШУКУ ЯК СЛІДЧОЇ (РОЗШУКОВОЇ) ДІЇ

У статті наведено наукові позиції вчених щодо тлумачення поняття слідчої (розшукової) дії, а також обшуку як одного з видів слідчої (розшукової) дії. Підтримано наукове бачення щодо доцільності класифікації обшуку залежно від об'єкта його проведення. Виснувано, що обшук має примусовий та пошуковий характер, тому його проведення пов'язано з обмеженням певних прав, свобод і законних інтересів громадян, через що вимагає дотримання встановлених законом гарантій.

Ключові слова: слідча (розшукова) дія, обшук, огляд, тимчасовий доступ до речей і документів, примусове обстеження.

Постановка проблеми. Прийняття та набрання чинності Кримінальним процесуальним кодексом України 2012 року (далі – КПК

Україні) ознаменувалося новим етапом у розвитку сфери кримінального процесу. Так, законодавцем було не лише змінено його парадигму, а й обрано концептуально новий підхід до правозастосування окремих процесуальних інститутів. Одним з них став інститут слідчих (розшукових) дій, до якого увійшов і обшук. Водночас, попри загальне оновлення кримінального процесу, на практиці виникають певні протиріччя, по'язані з недостатньою законодавчою визначеністю понятійного апарату, що змушує звертатися до доктринального рівня їх тлумачення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий унесок у розуміння сутності поняття «обшук» унесли такі вчені, як Ю. М. Грошевий, О. В. Капліна, В. Т. Маляренко, М. М. Михеєнко, В. Т. Нор, М. А. Погорєцький, Л. Д. Удалова та інші. Проте після набрання чинності КПК України 2012 р. це питання отримало новий вектор дослідження, адже на законодавчому рівні закріплено окрему главу 20 «Слідчі (розшукові) дії», до яких, з-поміж іншого, увійшов і обшук. Натомість у практичній площині до сьогодні існують проблеми, що змушує нас звернутися до доктринального рівня її вирішення.

Формування цілей. Метою статті є здійснення онтологічної характеристики обшуку як слідчої (розшукової) дії.

Виклад основного матеріалу. З'ясування сутності поняття «обшук» не може бути ефективним без визначення вихідного поняття – «слідча (розшукова) дія». Тож, виникає потреба вдатися до аналізу самого поняття «слідча (розшукова) дія», щодо якого впродовж тривалого часу розвитку кримінального процесуального законодавства серед правників точаться дискусії.

Так, С. А. Шейфер зазначає, що слідчі дії – це дії, які, зазвичай, іменуються збиранням доказів; М. М. Михеєнко, В. Т. Нор, В. П. Шибіко вказують на те, що слідчі дії як частина процесуальних дій пов'язані з виявленням, фіксацією та перевіркою доказів у кримінальній справі; Є. Г. Коваленко стверджує, що слідчими є процесуальні дії слідчого, спрямовані на виявлення, закріплення й перевірку доказів, змінюючи слово «фіксація» на «закріплення». Подібне визначення запропонував й В. М. Тертишник, з тією лише відмінністю, що слідчі дії спрямовані не тільки на збирання та перевірку доказів, а й на їх дослідження. Неодноразово ми натрапляли на думку про те, що під слідчими діями слід розуміти будь-які дії слідчого, регламентовані кримінально-процесуальним законом [1].

Отже, учені по-різному тлумачили поняття «слідчі дії». Їхні погляди на це поняття можна умовно поділити на дві групи: у широкому розумінні – це всі дії слідчого, які він здійснює під час розслідування в кримінальному провадженні; у вузькому – дії слідчого пізнавального характеру, спрямовані тільки на всебічне та повне встановлення обставин справи. Так, до прикладу, прибічником широкого розуміння поняття «слідчі дії» був О. М. Ларін, який навіть прийняття слідчим у межах порушеної кримінальної справи заяви про злочин (якби з повинною) вважав слідчою дією [2, с. 59], до того ж саму слідчу дію визначав як «спосіб здійснення норм кримінально-процесуального законодавства» [3, с. 170].

Ми погоджуємося з тими науковцями, які вважають, що в основу такого підходу покладено належність дій до суб'єкта їх виконання – слідчого, з огляду на що такий підхід є необґрунтованим, оскільки не відображає сутності цих дій і дає підстави ці ж дії вважати прокурорськими, судовими тощо [4, с. 178; 5, с. 54].

З прийняттям КПК України 2012 р. у главі 20 «Слідчі (розшукові) дії» законодавець закріпив офіційне визначення поняття «слідчі (розшукові) дії». Зважаючи на це, І. С. Кіпращ зауважує, що законодавець закріплення поняття «слідчі дії» стало принципово новим та прогресивним [6, с. 276, 277].

Згідно з ч. 1 ст. 223 КПК України слідчі (розшукові) дії є діями, спрямованими на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні [7].

Подібне визначення слідчих (розшукових) дій як регламентованих кримінальним процесуальним законом процесуальних дій, що спрямовані на отримання (збирання) або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні, міститься й у коментарі до чинного КПК України. Значення слідчих (розшукових) дій полягає в тому, що вони є основним способом збирання доказів, а звідси – основним засобом всебічного, повного та неупередженого дослідження всіх обставин кримінального провадження, досягнення його завдань [8, с. 550].

Не можна залишити поза увагою, по-перше, запровадження по суті нового поняття «слідчі (розшукові) дії», по-друге, ототожнення законодавцем понять слідчих та розшукових дій слідчого, що, своєю чергою, передбачає надання слідчим діям активного пошукового характеру [6, с. 280].

Процесуалісти впродовж багатьох років неоднозначно вирішували питання визначення поняття розшукової діяльності слідчого, а отже, і тотожності понять «слідчі дії» і «розшукові дії» або їх суттєвої відмінності. Водночас у теорії криміналістики проводиться чітке розмежування слідчої і розшукової діяльності, що розглядаються як самостійні пізнавальні засоби з розкриття злочину, які здійснюються відповідними суб'єктами за наявності передбачених підстав і у визначеній формі [6, с. 279].

Досліджуючи поняття слідчих (розшукових) дій, Д. Б. Сергєєва виокремлює такі їх сутнісні ознаки: а) вони є заходами, тобто діями або засобами для досягнення чогось, що мають активний діяльнісний характер; б) передбачені та регламентовані нормами КПК України; в) є частиною процесуальних дій, що мають пошуково-пізнавальний та посвідчувальний характер; г) можуть здійснюватися лише уповноваженими суб'єктами; ґ) їх перебіг та результати фіксуються у відповідних процесуальних документах; д) вони забезпечуються силою процесуального примусу; е) проводяться для виявлення та закріплення фактичних даних і відомостей про їх джерела для отримання доказів у кримінальному провадженні або перевірки цих доказів. Із зазначеними ознаками цілком можна погодитися, також, як і з тим, що ці дії мають пізнавальний характер та розшукову спрямованість, сутність якої полягає в намаганні уповноваженої особи розшукати й належно зафіксувати у відповідних процесуальних джерелах фактичні дані, що мають значення

для кримінального провадження. І саме цей аспект вищевказаної діяльності підсилено законодавцем через запровадження в чинному КПК України для позначення цих дій терміна «слідчі (розшукові) дії» [5, с. 55].

Убачається за доцільне погодитися з А. С. Косенком, який визначає розшукову діяльність слідчого як таку, що полягає не лише у встановленні місцезнаходження відомих осіб та різних відомих об'єктів, на чому наголошують окремі автори, зокрема Е. Ф. Коновалов [9, с. 5], а й невідомих злочинців, потерпілих, свідків, викраденого майна, отримання інформації, яка ще не відома, тобто розшуку будь-яких осіб та об'єктів, які мають значення для встановлення істини в справі [10, с. 20].

Також поділяємо наукову позицію В. І. Галагана, який до розшукових дій слідчого відносить такі слідчі дії, як обшук, огляд, при проведенні яких зусилля слідчого спрямовані на встановлення тих обставин (пошук особи, яка вчинила злочин, його матеріальних слідів), які під час подальшого розслідування надають можливість приймати правильні процесуальні й тактичні рішення [11, с. 34].

Чинний кримінальний процесуальний закон передбачає проведення таких слідчих (розшукових) дій: а) допит, серед іншого одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб (статті 224-226 КПК); б) пред'явлення для впізнання: особи (ст. 228 КПК), речей (ст. 229 КПК), трупа (ст. 230 КПК); в) обшук (статті 233-236 КПК); г) огляд: місцевості, приміщень, речей та документів (ст. 237 КПК), трупа (ст. 238 КПК), огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією (ст. 239 КПК); ґ) слідчий експеримент (ст. 240 КПК); д) освідчення особи (ст. 241 КПК); е) проведення експертизи (статті 242-243 КПК) [8, с. 550]. Про це свідчить аналіз глави 20 КПК України.

Будь-яка слідча (розшукова) дія, зокрема й обшук, повинна проводитися не інакше, як за наявності для того законних підстав. У ч. 2 ст. 223 КПК України зазначено, що підставами для проведення слідчої (розшукової) дії є наявність достатніх відомостей, що вказують на можливість досягнення її мети [7]. Тож, для проведення слідчої (розшукової) дії необхідними передусім є фактичні складові – «наявність достатніх відомостей» та «можливість досягнення мети» слідчої дії [8, с. 550].

До відомостей, що вказують на можливість досягнення мети обшуку, серед іншого, можна віднести достатні відомості про те, що знаряддя кримінального правопорушення або майно (речі й цінності), здобуте в результаті його вчинення, а також інші предмети й документи, що мають значення для розкриття правопорушення чи забезпечення цивільного позову, відомості про обставини вчинення кримінального правопорушення знаходяться у певному приміщенні або місці чи в якій-небудь особи [12, с. 389-390].

Мета слідчої дії вказується в конкретних статтях, що врегульовують процесуальний порядок їх проведення [12, с. 365]. Як уже зазначалось, відповідно до ч. 1 ст. 234 КПК обшук проводиться для виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукування знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте в результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб, а відповідно до ч. 1 ст. 237 КПК огляд місцевості,

приміщення, речей та документів проводиться для виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення [7].

Таким чином, обшук – це слідча (розшукова) дія, яка за своїми інформаційно-пізнавальними цілями дуже близька до огляду. Першоаргументом цього є те, що мета обох зазначених слідчих (розшукових) дій сформульована подібним чином і схожа. Обидві вони спрямовані на виявлення відомостей, що мають чи можуть мати значення для кримінального провадження. Водночас між обшуком і оглядом, безумовно, є й принципові відмінності, що полягають як у процесуальній сутності та регламентації, так і в тактиці їх проведення [13]. Отже, є потреба їх чіткого розмежування та усвідомлення, у яких випадках, для досягнення по суті єдиних цілей, треба проводити огляд, а в яких – обшук.

У юридичній літературі у процесі дослідження сутності та значення обшуку як слідчої (розшукової) дії науковці зазначають, що це слідча дія, змістом якої є примусове обстеження приміщень і споруд, ділянок місцевості, громадян з метою відшукування і вилучення предметів, що мають значення в провадженні, а також виявлення розшукуваних осіб [14, с. 214; 15].

Інші автори пропонують більш ширше поняття обшуку, зокрема із зазначенням мети його проведення, а саме: обшук тлумачиться як слідча (розшукова) дія, змістом якої є примусове обстеження приміщень, споруд, ділянок місцевості та громадян з метою відшукування і вилучення знарядь злочину, речей і цінностей, які здобуті злочинним шляхом, інших предметів і документів, що мають значення для провадження, а також виявлення розшукуваних осіб, трупів і тварин [16, с. 283]. Заразом учені звертають увагу на потребу врахування тієї обставини, що під час проведення обшуку можуть обмежуватися деякі конституційні права громадян [17, с. 573]. Скажімо, право на власність, право на особисту свободу та недоторканність тощо.

Досліджуючи поняття обшуку з урахуванням положень чинного КПК, Н. М. Ахтирська пропонує таке визначення цієї слідчої дії: обшук – це слідча (розшукова) дія, метою якої є виявлення та фіксація відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукування знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте в результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб у межах території, що знаходиться у сфері охоронюваних Конституцією інтересів особи. До того ж сучасні технічні можливості криміналістичного забезпечення цієї слідчої дії дозволяють виокремлювати обшук, що проводиться за умови фізичного проникнення співробітників правоохоронних органів на територію чи об'єкт, де планується проведення цієї слідчої дії, або без такого фізичного втручання способом візуального обстеження з повітря, або з використанням електронних приладів дистанційної дії [18, с. 279-280].

У навчальній літературі обшук визначається як слідча (розшукова) дія, що являє собою процесуальне примусове обстеження житла чи іншого володіння особи, а також окремих осіб з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення,

знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте в результаті його вчинення, а також установлення місцезнаходження розшукуваних осіб [12, с. 389]. Подібне визначення пропонується й у науково-практичному коментарі до КПК України [8, с. 592].

Отже, як слушно зауважує О. Я. Басв, якраз своїм примусовим характером, необхідністю у визначених законом межах обмежувати права громадян на особисту свободу, свободу особистого життя та недоторканність житла обшук відрізняється від огляду та інших слідчих дій. Саме тому підстави для проведення обшуку (фактичні й правові) та процесуальний режим його проведення забезпечуються додатковими гарантіями прав і законних інтересів особи – обшук проводиться на підставі ухвали слідчого судді (ч. 2 ст. 234 КПК). Із цієї ж причини чимала частина тактичних прийомів обшуку, пов'язаних з допустимим примусом, опосередкована кримінальним процесуальним законом. Образно кажучи, якщо для проведення огляду, зокрема огляду місця події – слідчої дії, найбільш близької за своїми цілями до обшуку в приміщенні – слідчого «запрошують» особи, які виявили подію, що містить ознаки злочину, то на обшук слідчого не тільки не «запрошують», але й не очікують і, принаймні, не бажають його проведення. Він проводиться з ініціативи самого слідчого, зазвичай, раптово для обшукуваних осіб, і неминуче пов'язаний з реальним або потенційним примусом стосовно не тільки безпосередньо обшукуваних, але й інших осіб (зокрема, які опинилися випадково або в справах служби на місці проведення обшуку) [13].

Зважаючи на це, як доречно зазначається в юридичній літературі, оскільки обшук містить елементи примусового обмеження житла чи іншого володіння особи, його слід віднести до слідчих (розшукових) дій із значним потенціалом конфліктності, що виражається, з одного боку, протиріччями цілей сторін, а з іншого – примусовістю та публічністю. Примусовий характер обшуку породжує, зазвичай, емоційний конфлікт, оскільки його проведення означає втручання сторонніх осіб в особистісну сферу обшукуваного [19; 20, с. 189].

У цілому ж розмежування обшуку від огляду здійснюється за трьома ознаками: 1) у процесі обшуку обстежуються приміщення, ділянки місцевості та інші об'єкти, які не є місцем події, але перебувають у віданні певної особи; 2) обстеження об'єктів носить характер пошуку заздалегідь відомих конкретизованих джерел доказової інформації, часто навмисно прихованих, з різним ступенем витонченості; 3) обстеження носить яскраво виражений примусовий характер [21].

Зважаючи на те, що обшук може мати як елементи взаємодії з обшукуваним, так і характеризуватися їх відсутністю, С. Ф. Денисюк визначає проміжне становище обшуку в класифікації слідчих (розшукових) дій на вербальні й невербальні [22, с. 7].

Залежно від об'єкта обшук поділяється на такі види:

1) обшук житла (тобто приміщення, що перебуває в постійному чи тимчасовому володінні особи, незалежно від його призначення й правового

статусу, та пристосованого для постійного або тимчасового проживання в ньому фізичних осіб, а також усіх складових частин такого приміщення);

2) обшук іншого володіння особи: транспортних засобів, земельних ділянок (саду, городу, подвір'я, ділянок лісу, поля тощо); гаражів, інших будівель чи приміщень побутового, службового, господарського, виробничого та іншого призначення тощо, які знаходяться у володінні особи;

3) обшук особи (ч. 3 ст. 208, ч. 5 ст. 236 КПК) [23].

Висновки. Проведене дослідження дає можливість дійти таких загальних висновків: 1) обшук відноситься до примусових слідчих (розшукових) дій; 2) має пошуковий характер, до того ж об'єкти пошуку конкретизовані в ухвалі слідчого судді; 3) проведення обшуку пов'язане з обмеженням певних прав, свобод і законних інтересів громадян, зокрема недоторканності особи, житла тощо, тому вимагає дотримання встановлених законом гарантій.

Використані джерела:

1. Поняття і значення слідчих (розшукових) дій, умови та підстави їх проведення. URL: http://studopedia.com.ua/1_332321_ponyattya-i-znachennya-slldchih-rozshukovih-dly-umovi-ta-pldstavi-yih-provedennya.html.

2. Ларин А. М. Работа следователя с доказательствами. Москва: Юрид. лит., 1966. 156 с.

3. Ларин А. М. Расследование по уголовному делу. Планирование и организации. – Москва: Юрид. лит., 1970. 224 с.

4. Погорельский М. А. Функціональне призначення оперативно-розшукової діяльності у кримінальному процесі: монографія. Харків: Арсис, ЛТД, 2007. 576 с.

5. Сергеева Д. Б. Щодо визначення поняття слідчих (розшукових) дій за новим Кримінальним процесуальним кодексом України. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 2. С. 52-56.

6. Кіпращ І. С. Визначення поняття слідчих (розшукових) дій. *Науковий вісник національної Академії внутрішніх справ*. 2013. № 2. С. 275-283.

7. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

8. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. Т. 1/ О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль та ін., за заг. ред. В. Я. Тація. Харків: Право, 2012. 768 с.

9. Коновалов Е. Ф. Розыскная деятельность следователя: учебно-практическое пособие. Москва, 1973. 57 с.

10. Косенко А.С. Розыскные действия в советском уголовном процессе: учебное пособие. Хабаровск : Хабаровская высш. шк. МВД СССР, 1989. 43 с.

11. Становлення системи негласного розслідування у кримінально-процесуальному законодавстві України : матеріали круглого столу (Київ, 7 листоп. 2011 р.). Київ: Вид. Ліпкан О. С., 2011. 167 с.

12. Кримінальний процес: підручник / Ю. М. Грошевий, В. Я. Тацій, А. Р. Туманянц та ін.; за ред. В. Я. Тація, Ю. М. Грошевого, О. В. Капліної, О. Г. Шило. Харків: Право. 2013. 824 с.

13. Басв О. Я. Тактика кримінального переслідування і професійного захисту від нього. Слідча тактика: науково-практичний посібник. 2003. URL: <http://yport.inf.ua/obyisk-ponyatie-suschnost.html>.

14. Криміналістика: підручник / Шепітько В. Ю., Коновалова В. О., Журавель В. А. та ін.; за ред. В. Ю. Шепітька. 4-е вид., перероб. і доп. Харків: Право, 2008. 464 с.
15. Криминалистика: учебник / Под ред. А.Г. Филиппова. М.: Высшее образование, 2006. 441с.
16. Криміналістика. Академічний курс: підручник / Варфоломеева Т. В., Гончаренко В. Г., Бояров В. І. та ін. Київ: Юрінком Інтер, 2011. 504 с.
17. Криминалистика: учебник / Аверьянова Т. В., Белкин Р. С., Корухов Ю. Г., Российская Е. Р.; под ред. Р. С. Белкина. Москва: НОРМА-ИНФРА-М, 1999. 990 с.
18. Ахтирська Н. М. Поняття обшуку за законодавством України та США. *Держава і право* : Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 62. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2013. С. 279-280.
19. Александров Д. О. Юридична психологія. URL: <http://westudents.com.ua/glavy/81643-24-psihologchn-osoblivostprovedennya-obshuku.html>.
20. Самодін А. В., Невчаль А. О. Окремі теоретичні та практичні проблеми обшуку й тимчасового доступу до речей і документів. *Сучасні тенденції розвитку криміналістики та кримінального процесу*: тези доп. міжнар. наук.-практ. конф. до 100-річчя від дня народження проф. М. В. Салтєвського (м. Харків, 8 листоп. 2017 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. С. 188-190.
21. Поняття, завдання та види обшуку. URL: <http://um.co.ua/1/1-1/1-135044.html>.
22. Денисюк С. Ф. Система тактичних прийомів обшуку: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 1999. 18 с.
23. Гетьман А. Кримінальний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар. Харків : Право, Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» Національна академія правових наук України, 2012. 681 с.

Стаття надійшла до редколегії 23.11.2017

Левин В.И. Онтологическая характеристика обыска как следственного (розыскного) действия

В статье приведены научные позиции ученых относительно толкования понятия следственной (розыскной) действия, а также обыска как одного из видов следственной (розыскной) действия. Поддержано научное видение целесообразности классификации обыска в зависимости от объекта его проведения.

Ключевые слова: *следственные (сыскные) действия, обыск, осмотр, временный доступ к вещам и документам, принудительное обследование.*

Levin V. The Ontological Characteristic of Search as an Investigative (Searching) Action

The scientific positions of scientists concerning the interpretation of the concept of investigative (investigative) action, as well as the search as one of the types of investigative (investigative) action are presented in the article. The scientific vision of the expediency of classification of the search depending on the object of its conduct is supported: 1) search of housing (that is, a premise that is in permanent or temporary possession of a person, regardless of its purpose and legal status, and adapted for the permanent or temporary

residence of individuals in it, as well as all the components of such premises); 2) search of another person's property: vehicles, land (garden, garden, yard, forest plots, fields); garages, other buildings or premises for domestic, official, economic, industrial and other purposes that are in the possession of the person; 3) search of the person (personal search). It is determined that the search is conducted for a specific purpose in the presence of legal and factual bases. The conducted study made it possible to draw the following conclusions: 1) the search refers to forced investigative (search) actions; 2) has a search character, while the search objects are specified in the order of the investigator of the judge; 3) the search is related to certain violations of the rights, freedoms and legitimate interests of citizens, in particular the inviolability of the person, the dwelling, and therefore requires compliance with the guarantees provided by law. The term "search" should be understood as an investigative (wanted) action conducted on the basis of an investigating judge's decree and is a compulsory survey of premises, terrain, individuals in order to identify and record information about the circumstances of the commission of a criminal offense, a criminal offense instrument or property that was obtained as a result of his commission, as well as the location of wanted persons.

Key words: *investigative (detective) action, search, inspection, temporary access to things and documents, compulsory examination.*

УДК 343.326

О. В. Міщенко

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТЕРОРИСТИЧНИХ ТА ОРГАНІЗОВАНИХ ЗЛОЧИННИХ ОБ'ЄДНАНЬ

У науковій статті розглянуто діяльність терористичних груп та терористичних організацій як особливого виду злочинності. Досліджено характерні риси терористичної злочинності, визначено критерії, за якими вона відмежовується від організованої злочинності, доведено доцільність такого розмежування, визначено його вплив на теоретичні засади та практичну діяльність у сфері протидії тероризму.

Ключові слова: *злочинність, організована злочинність, терористична група, терористична організація.*

Постановка проблеми. Упродовж останніх десятиліть терористичні організації становлять значну проблему для національних правоохоронних органів та міжнародних інституцій. Одним із ключових питань сьогодення є співвідношення терористичних та організованих злочинних об'єднань. Як показують дослідження та практика, межа між цими угрупованнями є досить розмитою та визначеною недостатньо. Досить часто такі угруповання набувають ознак, притаманних іншим структурам, наслідують тактику злочинних дій, мають однакові джерела фінансових надходжень тощо. Міжнародні організації неодноразово наголошували на необхідності більш детального дослідження зв'язків між терористичною діяльністю та організованою злочинністю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Феномен тероризму, зокрема його зв'язок з іншими суспільно-небезпечними явищами, розглядали такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як В. Ф. Антипенко, О. Ф. Бантишев, А. А. Глушков, В. П. Ємельянов, В. С. Зеленецький,